

Járásí KÖNYVTÁRI HÍRADÓK

Mind több járásban jelennek meg rendszeresen. Főleg dunántúliakban meg észak-magyarországiakban, amelyekben nem ritkán harminc-ötven-hetven község is van. Ilyen járások könyvtári irányításának fontos segédeszköze a negyedévente megjelenő híradó. A *tapolcai, zirci, szentgotthárdi, pápai* 1964-ben negyedik évfolyamát kezdi meg, a *celldömölki* a harmadikba lép, a *dorogi* tavaly indult meg. Huszonöt járás híradóit olvastam át, hogy beszámolhassak legjellemzőbb erényeiről és kijavítandó fogyatékoságaikról.

Legfőbb vonzóerejük helyi voltak. A *művelődési forradalom országos tennivalóit a helyi sajátosságok aprópénzére váltva látni bennük*. Ismerősek a községek, a könyvtárosok, a problémák. Rólunk szól, a mi járásunkról, az én falumról is, a szomszéd falusi könyvtár olvasószolgálati módszereiről, a három faluval arrébb folyó eleven propagandáról, amit magam is láttam, vagy megnézhetek; az én járásí könyvtár-igazgatóm szól az éves feladatokról, aztán itt egy régi ismerősöm éves terve, sok okos dolgot tervez a miénkhez hasonló községben stb., stb. Persze, a „couleur locale”, a helyi színezet nem minden, a járásí híradók minőségükben, tartalmukban és formájukban igen különböző színvonalúak.

KÜLSŐ FORMA. — Terjednek a többszínű, grafikus és festőművész tervezte borítólapok. Legkifejezőbbek a *kulturális tartalomra* és a *tájjellegre egyaránt* utalók. A *siófoki* nyitott könyv, előtte karcsú, piros-fehér-fekete világítótorony, a háttér az ég és a Balaton kéksége meg egy sötét vitorlás. *Szeged* (hogy egyetlen városi híradóról is beszéljen) cinoberszínű térképén fehér utak torkollanak a körutak gyűrűjébe, a címlap közepén kék alapon a múzeum-könyvtár ismert épülete. Szép a *nagybátonyi, fonyódi, zalaszentgróti, győri, körmendi* és néhány más híradó borítólapja is.

Vannak viszont jellegtelen, szürke, unalmas, körlevélszerű borítók: rossz papíron semmitmondó, de bőbeszédű szöveg, esetleg kezdetleges rajz is. A silány, primitív borító is pénzbe kerül, a tartós, többszínű, művészi borítónak sokkal nagyobb a mozgó ereje, mint a többletköltsége!

Egyik-másik híradót rotaprinten, a legtöbbet csak stencilen sokszorosítják. Általában a megyeszékhelyeken készült járásí híradók tartalmukban és kiállításukban szebbek-jobbak. Mennél messzebb vagyunk a megyeszékhelytől, annál több a gépelési, sőt a helyesírási hiba, a félrecsúszott, maszatos stencil, rosszabb a papír, erősebb a körlevél-jelleg. Általában igaz ez, de sok a kivétel: a *pápai, marcali, csurgói, siófoki, dorogi, paksi* híradó olcsó szívópapíron, stencilezve készül, mégis hibátlan, tiszta, jól olvasható a szövegük. Ezek a járások megbecsülik könyvtáros-olvasóikat és — saját magukat.

KÖVETENDŐ PÉLDA: NAGYBÁTONY. — Nemcsak követendő, követhető is: Nagybátony *átlagos* helyzetű járás, nem jobbak könyvtári körülményei, nincs több munkatársa, mint a többinek. De nagyobb a gondossága. Híradójának borítólapján bordó-lilás alapon lobogó fáklya, előtte nyitott könyv, Csehov-idézet. Kevés, nem túlmagyarázó a borítólap szövege, de minden rajta van. Már a borítólap szuggerálja, hogy kézbe kell venni a híradót. (Nem ártana a szép borítót tartósabb papírra nyomatni.) Cikkkel kéthasábosak, címei rajzoltak, táblázatai jól tömörítettek, szövegében hiba alig van. Külső elrendezése újság-jellegű, tördelésben járatos emberre vall, nincs ebben versenytársa a huszonöt között. Tanácsolom, hogy a következő számból 124-gyel többet készíttessen *Zachar László* járásí könyvtár-igazgató, s küldje meg minden járásnak, hasznát vennék.

Tartalmilag is alapos, változatos, elmélyült a híradó (1962. novemberi számáról van szó). A vezércikk értékeli a községi könyvtárak versenyét. A negyedévi munka számszerű és szöveges értékelése után *Minden házból egy nőolvasót!* címmel a *jársí nőtanács elnöke* írt. A sok községi példával megtűzdelt cikk kifejté: mit fog tenni járásszerte a nőmozgalom a könyvtárakért, az irodalomért. Hasznos segítség a *Szem-pontok a vb-beszámolóik előkészítéséhez* is. Két cikk kitekint a járásból: megyei munkatárs vizsgálja a *községi könyvtárak törzssanyagát*, az SZMT egyik könyvtárosa a *műszaki ismeretterjesztés* könyvtári vonatkozásaival foglalkozik. Végül két községi könyvtáros ír: egyik a cigánykérdésről, másik a diafilmkölcsönzésről. Az utolsó két oldalon tartalmas *hírek*: bennük sok szó esik a *tanácsok, szakszervezetek, könyv-barát-bizottságok, földművelésszervezetek* stb. tevékenységéről. A híradó terjedelme 15 sűrűn teleírt oldal, kétszerese-háromszorosa más járásí híradóknak.

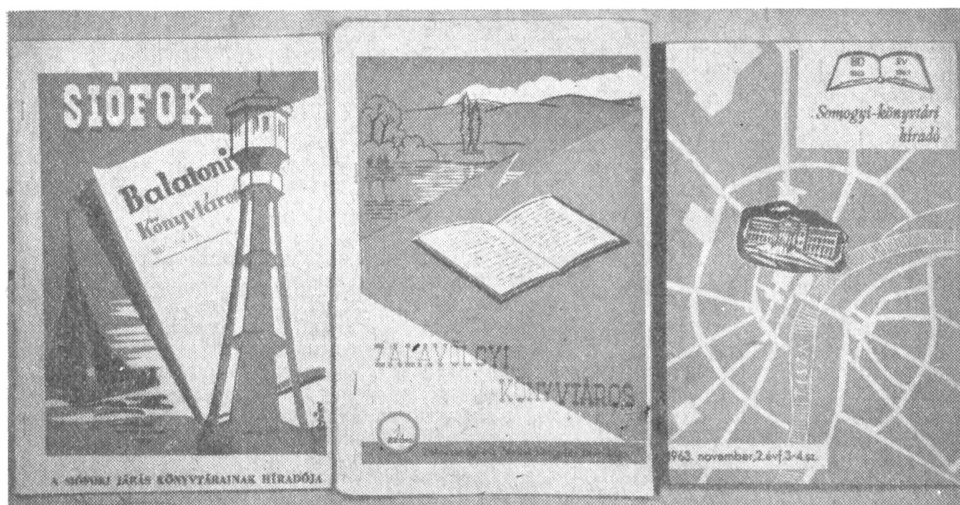
Miért jó ez a szám? Mert a negyedévi értékelésen kívül sok más kérdéstről is ír. Mert a járási igazgató nem egymaga írja. Mert nemcsak a tanácsi, de a szakszervezeti könyvtárak munkáját is értékeli. Mert községi könyvtárosok is szóhoz jutnak benne. És mert nemcsak a könyvtárosok, hanem a tömegszervezetek is találnak benne olvasnivalót és feladatot.

KONKRÉT SEGÍTSÉGET! — A könyvtárosok nyilván nem általánosságokat, megfellebbezhetetlen „ukáz”-okat, körlevélszerű utasításokat, határidős felelősségrevonásokat várnak a híradótól, hanem konkrét, felhasználható segítséget. Sok híradó azonban nem képes túllépni az általánosságokon.

Az új művelődési év előtt — nagyon helyesen — a legtöbb híradó közli az új feladatokat. Lényeges, hogy ez *idejében* és megfelelő módon történjék. A *kaposvári* híradóban *Fiola Pál* cikket olvastam: *Feladatok az új olvasóévadban*. A híradó megjelent 1963 októberében. Addigra az éves tervek régen elkészültek, a jótanácsok *tervkészítés előtt* értek volna sokat. Ilyen cikk júliusban, augusztusban jelenjen meg, de melléklettel. Tegyük mellé két könyvtáros éves tervét, hogy a többiek lássák: hogyan alkalmazta a jótanácsokat X. és Y. Tudom, nehéz két községi könyvtárossal nyár közepén éves tervet készíttetni, de nagy a haszna.

Másik példa. A *győri* járás híradójában olvasok egy cikket: *A könyvtárak helye a népművelésben* (1963. 3. sz.). Jó. De mennyivel meggyőzőbb, ha mellette D. és Z. községek *éves terveiből* részleteket olvashatunk, amikből kiderül, hogy — az említett cikk szellemében is — a könyvtár megtalálta tennivalóit a mezőgazdasági és műszaki ismeretek bővítésében, a tanfolyamok, akadémiák segítségével, az irodalmi ismeretterjesztésben stb. Megjegyzem: az új évad ilyen indítására, a tervezés ilyen segítségére egyetlen híradóban sem találtam példát, mindenütt megelégszenek a feladatok *körlevélszerű* felsorolásával.

NINCS MONDANIVALÓ? — Nem egy híradónál ezt érzem. Sematikus a felépítés: hat-nyolc oldalon adattenger, számzuhatag (mintha mindig közölni kellene a legjelentéktelenebb számokat is) és szöveges értékelés. Utána egy cikk valamilyen könyvtári témáról (nem mindig). Végül újabb feladatok, majd hírek. Az olvasó mérget vehet rá, hogy mindig ezt találja, ugyanabban a sorrendben és ugyanolyan egyhangúan. Márpedig az életben szeretjük a *változatosságot*, az újságban különösen, azért *újság*, azért *híradó!* A következő számban megint számtenger, újból feladatok, és így tovább a végtelenségig. Mindez *szükséges*, de ne foglalják le vele a terjedeleme háromnegyed részét. Az a fontos és érdekes, ami a feladatok kihirdetése, a tervek elkészítése, a könyvtárak berendezése után történik: *ahogy a könyvtáros segítségével összetalálkozik olvasó és irodalom*. A könyvtári tevékenységnek ezt a legfontosabb szakaszát sűrű kód takarja. Mintha erről a járási könyvtárosoknak nem volna elég ismeretük és mondanivalójuk, mintha nem az élet alapos ismeretében összegeznék a beküldött jelentéseket. Nem állítom, hogy így van, de a híradók

ilyesféle képet mutatnak. *Alapos, elmélyült, elemző, módszertani írásokat, nem pedig megjegyzéseket, fél és egyoldalas forgácsokat szeretnék olvasni ilyen témákról: Bevált propagandamódszerek járásunkban — Olvasószolgálat A. és Z. községben — Jókaitól Nagy Lajosig (Tíz kezdő olvasó fejlődése) — A könyvbarát-mozgalom járási tapasztalatai — A szabadpolc két éve X. községben — C. falu nőtanácsa az irodalomért stb. stb.*

A „híradó” elnevezés ne tévesszen meg senkit: a híradók csak akkor képesek betölteni feladatukat, ha nemcsak híreket adnak, hanem tartalmas *módszertani* lappá fejlődnek.

Hogy milyen is ez a módszeresség? Tessék végigfutni a *szegedi híradó* 1963. novemberi tartalomjegyzékét! Találni benne cikket a központi kölcsönző feléves munkájáról és a fiókhálózat tevékenységéről, a gyermekolvasókkal való foglalkozásról meg a televízió és az irodalom kapcsolatáról, a középiskolai szakkörök könyvtári támogatásáról, a Somogyi Könyvtárban folyó tudományos munkáról stb., stb. Persze, Szegednek mások a lehetőségei, híradójának felelős szerkesztője, szerkesztője és szerkesztő bizottsága van, *szemlélete* azonban példa a legkisebb járási könyvtárnak is: a szegedi híradó már ma módszertani lap, a könyvtári tevékenység *tartalmi* kérdéseivel, *módszertani* vonatkozásaival foglalkozik. Ebben követnie kell minden járási híradónak.

TÖMEGBÁZIST! Lakosságunk 18,40%-a olvasó. Szeretnénk, ha olvasó nemzet lenne a magyar. Ezért a nagy célért a könyvtáros egyedül kevesebbet tehet, mint sokadmagával. Erős társadalmi bázis kell, *gondolkodjanak sokan a könyvtár, az irodalmi művelődés feladatairól.* Allítsuk jobban ennek szolgálatába a híradókat!

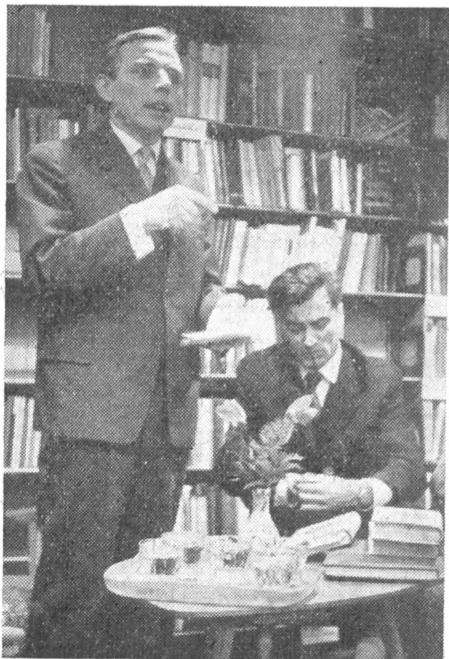
Hogyan? *A híradók maradjanak a könyvtárosok, könyvtárak lapjai, de ne csak a könyvtárosokhoz szóljanak. Forduljanak mindazokhoz, akiket a könyvtárosok szövetségesül akarnak megnyerni.* Jó példát adott erre Nagybatony, mikor a járási nőtanács vezetőjével íratott cikket. Többet lehetne írni — nemcsak a hír-rovatban! — a tanácsok, pártszervek, tömegszervezetek, könyvbarát bizottságok könyvtárat, olvasást segítő tevékenységéről. Sőt, nemcsak róluk, de *velük* íratni! Például: *Pártszervezetünk minden tagja könyvtári olvasó (Szerző: egy községi párttitkár) — Legyen községünk 30%-a olvasó! (Írja: egy községi tanácselnök) — Mit tesz a kápolnásnyéki nőtanács az olvasásért? (a községi nőtanács elnökének írása) — Miért nincs József Attila olvasómozgalom nálunk? (Egy KISZ-titkár nyilatkozata) — Könyvtár a baracskai borbélyüzletben (Írta a könyveket kezelő borbély) stb., stb.*

Sokszor panaszkodunk, hogy ez a tsz-elnök meg az a párttitkár nem olvas, nem tesz semmit a könyvtárért, a kultúráért. Ha panaszkodás helyett szerzőnek vonjuk be őket. (ez még nehezebb, mint könyvtárosokkal íratni), elkezdene velünk együtt gondolkodni. Könnyű belátni a hasznát, *ha egy községi párttitkár könyvről szóló, használható írását a járás minden könyvtárosa elolvastatja és megvitatja saját községi titkárával.*

Sokkal többet szeretnénk olvasni a *könyvbarát-bizottságokról* a *József Attila olvasómozgalomról*, az *irodalmi körökről*. De ehhez előbb lenni kell és dolgozni kell a bizottságnak, a mozgalomnak, az irodalmi körnek. Attól tartok, hogy a tipikus helyzetet írta le *Sándor János* (*Néhány gondolat a József Attila olvasómozgalomról*. — *Kaposvár, 1963. október*): feltűnően kevés a járásban a 14—18 éves olvasó, „nem beszélhetünk járásunkban mozgalomról...”, a könyvtáros a KISZ-re, a KISZ a könyvtárosra vár, „tetszhalott mozgalom...” Megbecsülendő ez az őszinteség, jók a helyzetelemzést követő tanácsok is, keresni kell egy községet, amelyben a járási könyvtár és KISZ támogatásával mintaszerűvé fejlődik a József Attila mozgalom, hogy a jótanácsok ne szálljanak el a levegőbe. *A társadalmi tanácsokról, a könyvbarát-mozgalomról* (Tapolca, 1963. 1. sz.) című cikk községenként elemzi a problémákat. Nem mindig adja azt, amit ígér, de törekvése hasznos. Problémáit tovább lehet gyűrűztetni. Említi pl. a *balatonhenyei* társadalmi tanácsot, amely „kiválóan működik”. Ennyi van róla, s ebből kiválóságának titka nem fejthető meg. Irassanak cikket a könyvtári tanács elnökével a jó munkáról. — Jól működő irodalmi körünk alig van, mégis a *magyarlakai irodalmi körrel egyetlen mondatot* olvashattam a *cellőmölki híradó* 1963. évi 2. számában. Ez is cikktéma! Nem elég a lap végén *nyolc sort* írni a József Attila mozgalomról (*Néhány szó a József Attila mozgalomról — Marcali, 1963. 2. sz.*), az olvasómozgalom, a könyvbarát bizottság, a könyvtári tanács, szóval a könyvtár körül mozgó vagy nem mozgó társadalmi bázis *tartalmas, külön rovatot* igényel.

MÁRÓL HOLNAPRA természetesen nem lehet a most is hasznos járási híradókat magasabb színvonalra emelni. Ehhez mindenekelőtt több gondosság, a mostaninál nagyobb terjedelem, jobb kiállítás kell, de legfőképpen az, hogy a járási és községi könyvtárosok megtanulják saját munkájukat elemzően, kritikusan tanulmányozni, és tapasztalataikat ne szégyelljék közkinccsé tenni. A híradók szerkesztői pedig ragadják meg a legfontosabb problémákat, s neveljék ki kis lapjukhoz a szerzőgárdát.

Ötvevényi László

Simon István bevezetőjét mondja, mellette Csanádi Imre

KÖNYVTÁRI ESTÉK A SZÉKESFEHÉRVÁRI MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

A „Könyvtári Esték” harmadik előadásának keretében a Fejér megyei születésű Csanádi Imre költői estjére került sor. A bevezetőben Simon István Kosuth-díjas költő méltatta az író munkásságát, majd Csanádi olvasott fel verseiből.

A Könyvtári Esték nagyon népszerűek Székesfehérváron. Az első kettőnek bizonyult már a „rég” előcsarnok, ezért a könyvtár vezetősége úgy határozott, hogy a nagy szabadpolcos kölcsönzőbe teszi át az estek színhelyét.

Az elsón Hegedűs Géza író tartott előadást a regény fejlődéséről, a másodikon Marót Miklós „Humor az irodalomban” című előadása hangzott el. Ezen a szemelvényeket Szentpál Monika előadó művésznő mutatta be.

A sorozat újabb előadására március végén került sor, ekkor Vadász Ferenc, a Népszabadság rovatvezetője tartott beszámolót „Az újságíró jegyzetfüzetéből” címmel. E beszámolót ankét követte. (—*Csukly*—)